

NY MUSIK

i samarbete med
Svenska kyrkan
BORÅS

Peter Hansen

– mittemellan

Howling Wolff in Hangover (2009)

9 december (2022) – uruppförande

Ole Lukkeøje (2023) – uruppförande

The Lynettes of Thurso (1990) – uruppförande

Bøjlen (2014?) – uruppförande

Brockenstück für Hans Otte (1992) – uruppförande

Variation on “If I may...” (2017)

Rundhundskrossen (2008) – uruppförande

Billboard Galaxy (1987–88) – uruppförande

Vexation for a Burger (1990)

Carillonino (2011)

Gräsklipparvals (1989) – uruppförande

Dithmarscher Barkarole (2023) – uruppförande

Berlinerkuigel nr.1 (Wannsee) (1988)

Lakeview (1988) – uruppförande

Till Aldo! (2011) – uruppförande

Hauke Harder: För den Hansen (2022)

Aldo Clementi: 2x6 (2006)

Summer Air I (2002)

Jerker Johansson – vibrafon, steel marimba

Björn Nilsson – piano

Söndag den 9 mars 2025, kl. 18.00

Caroli kyrka

Som väl genast framgår, är **Peter Hansens** (f.1958) titlar ofta – för att inte säga nästan alltid – smått förvirrande. Låt oss försöka bringa lite klarhet.

Howling Wolff in Hangover skrevs till Ny Musiks firande av Christian Wolffs 75-årsdag (2009). Det är en mycket långsam koral i tre ”verser”, som stiger en helton för varje varv. Bakgrunden är följande: Vid två tillfällen, med fem–sex års mellanrum, besökte Morton Feldman Wolff när denne studerade vid Harvard, i Cambridge, Massachusetts, således. Vid de båda tillfällena fann han sin yngre kollega (som är mycket närsynt) i exakt samma position – med näsan i papperen. Därefter skrev han ett stycke för blandad kör betitlat *Christian Wolff in Cambridge* (1963). Långt senare besökte Hansen Wolff, som då undervisade vid Dartmouth College, i Hanover, New Hampshire, således. Då berättade Wolff att studenterna brukade kalla orten för Hangover, baksmälla således. Titelns ”Howling” är en anspelning på en av bluesens giganter – Howlin’ Wolf.

Två karaktäristika som kännetecknar Hansen är dels hans intresse för kontrapunkt, dels en sällsynt känsla för harmonik, i synnerhet ackordprogressioner. Dessa präglar större delen av dagens program – antingen i form av rena koraller som i det inledande stycket, eller som figurerade ackord, så som i **9 december** (2022) som mycket riktigt präntades ned den 9 december 2022.

Ole Lukkeøje (2023) – det danska namnet på John Blund – är en tvåstämmig melodi för valfria instrument. Lite sömnig, kanske.

I barndomens Danmark färdades Hansen emellanåt med en tågtyp kallad Lynette. Vid en resa långt senare till Thurso i Skottland for han och hustrun åter med ett liknande tåg. Men *The Lynettes of Thurso* (1990) är ingen ”tågmusik”, inte tillstymmelse till kabung, kabung så långt örat når.

Bøjlen (klädhängaren), tidigare med undertiteln (*Opel Rekord*) (2014?), är ett kalejdoskop som långsamt vrids runt, runt; en karusell som snurrar – vilket lyssnaren så småningom blir varse – i allt kortare turer. Liksom så ofta hos Hansen handlar det om en i grunden harmonisk idé som får melodisk gestalt.

Brocken är Tysklands motsvarighet till Blåkulla. Berget, som är det högsta i Nordtyskland, spelar bland annat en roll i Goethes Faust. Men det tyska ordet Brocken betyder också en liten bit/ett litet stycke. Brockenstück borde alltså vara ett litet stycke. I början av september 1992 gjordes en stor utställning på Borås konstmuseum med Hans Ottes klanginstallationer, liksom även fyra konserter med hans musik. Hansen måste väl ha besökt någon av dem eftersom han den 12 september skrev *Brockenstück für Hans Otte*.

”*If I may trust the flattering truth of sleep*” för vibrafon och gongspel är från 1988. Här presenterar sig kontrapunktikern Hansen med en synnerligen intrikat konstruktion: ”Jag utgick från några samklanger ur Wagners ’Tristan’ som jag placerade vid gyllene snittet (takt 72 av 124). Nu var frågan: Hur skulle jag utforma sex, strikt kanoniska stämmor, så att de ovannämnda harmonierna uppnås i just takt 72? Verket är ju uppbyggt som en sexstämmig dubbelkanon där Kanon I utgörs av fyra stämmor och Kanon II av de resterande två...” Och så vidare...

Titeln är ett citat ur Shakespeares *Romeo och Julia*. 2017 följde så *Variation on “If I may...”* för vibrafon och piano. Den förefaller att vara betydligt lösare i fogarna, men det kan vara en chimär.

Titeln *Rundhundskrossen* (2008) är helt enkelt ett slags översättningsordlek utan någon som helst koppling till den sekvensartat vandrande musiken.

1988 komponerade Hansen vad han kallar en ”ofullbordad orkestermusikskiss ’Kamrat Fleksnes’”, som översatt till klaviatur fått namnet *Billboard Galaxy* och som här framförs som vibrafon/pianoduo.

Vexation bourgeoisie (1990) anspelar naturligtvis på Erik Saties *Vexations* (tidigt 1890-tal?) – det lilla pianostycket som är märkligt, inte bara för att 16 av 17 ackord bygger på tritonusintervallet (det s.k. Diabolus in musica), vilket ger en mycket speciell karaktär, utan för att det skall spelas 840 gånger i rad. Vid framförandet i Borås 1987 tog det exakt 26 timmar.

Vexation bourgeoisie, det får man väl förstå som Trakasseri av borgerligheten. Men Hansens trakasseri är i sammanhanget mycket blygsamt. Han nöjer sig med att upprepa stycket ”minst sex gånger”. Senare ändrades titeln till *Vexation for a Burger*, vilket nog entydigt är att utläsa som Trakasseri för en hamburgare. Ännu en översättningsordlek, alltså. Nämnas kan också att Hansens lilla *World News 78* är avsett att framföras i ”Göteborgs konserverhus av en Mahler-bestyckad jätteorkester” och att upprepas 300 gånger.

Carillon är benämningen på den typ av stora klockspel som finns i exempelvis rådhuset i Borås. Niño betyder gossebarn, som i väderfenomenet med samma namn. Följaktligen bör väl *Carillonino* (2011) vara ett litet klockspel. Här möts enkla, diatoniska förlopp av skiftande längd – det ena åtta taktslag långt, det andra elva – som spelas runt, runt tills cirkeln är sluten.

Den trestämmiga *Gräsklipparvals* tillkom 1989 och utvidgades 2017 till att omfatta fler stämmor. En vals är det inte, utan ännu en koral; ej heller låter det som en gräsklippare.

Dithmarscher Barkarole skrevs nog som ett slags svar på Hauke Harders *För den Hansen*, till dennes 60-årsdag 2023. Dithmarschen är det område vid Tysklands nordsjökust där Harder är uppvuxen. Spelmanvisningen lyder: ”Mycket tyst, som en antydan om nordsjövind”.

Lakeview är daterat Göteborg/Västberlin 1988. Månne skådar Hansen ut över Wannsee. En av hans så kallade *Berlinererkugeln*, alltså skisser till det stora vibrafon-solot *Trajectory for Zoltán Jeney*, bär ju titeln *Wannsee*. Det är vindstilla, sjön ligger spegelblank men täcks av en lätt dimma.

DITHMARSCHER BARKAROLE

..SEHR LEISE..WIE EINE PRISE NORDSEEWIND KNUD-PETER HANSEN

KLAVIER *pp*

PEDAL DOWN TO THE BITTER END

Hansens *Till Aldo!* tillkom efter Aldo Clementis frånfälle 2011. Det ser ut att vara en enkel, enstämmig melodi med stort omfång, men tonsättaren låter förstå att den i själva verket är ”latent tre- till femstämmig, à la Couperin d.ä.”

Hauke Harder (f.1963) skriver: ”*För den Hansen* (2022) är ett slags *Cheap Imitation* [John Cages pianostycke från 1969], men här är det inte Saties *Socrate* som är utgångspunkt, utan hans *Vexations*. Den sällsamma uppbyggnaden av ackorden, som ju är såväl tonala som icke-tonala, intresserade mig. Jag har delvis byggt om ackorden och berövat dem den sista resten av tonalitet.

I *För den Hansen* återfinns styckets tillägnan redan i titeln. Det är en titel på min barndoms dialekt [plattyska]. Det är tillägnat den svenske komponisten Peter Hansen, som bland annat har skrivit *Vexation for a Burger*.”

Aldo Clementi (1925–2011) arbetade under sina sista decennier så gott som uteslutande med komplementära hexakord, d.v.s. två sextonsgrupper som inte har någon gemensam ton och således bildar ett tolvtonskomplex. Så naturligtvis också i *2x6*, för vibrafon och piano (2006), som består av endast ett tonhöjdsmaterial samt några mycket sparsamma spelmanvisningar.

Summer Air I (2002) är liksom *nr. II* ursprungligen komponerat för blockflöjt och teorb, men framförs nu på vibrafon och piano. Även här är det vindstilla. Vida vidder.